

**Ajuntament
de Barcelona**

Institut Municipal de Persones amb Discapacitat

Estratègia Barcelona per a l'Accessibilitat Universal 2022-2030

Sumari

Barcelona i l'accessibilitat	3
Marc conceptual.....	Error! No s'ha definit el marcador.
L'accessibilitat com a dret	6
Accessibilitat, disseny universal i ajustos raonables	6
L'accessibilitat universal com a paradigma	Error! No s'ha definit el marcador.
Antecedents	11
Mesura de govern per l'elaboració del Pla d'accessibilitat universal de Barcelona 2018-2026	11
Fase de diagnosi del Pla d'accessibilitat universal de Barcelona	13
Estratègia Barcelona per a l'Accessibilitat Universal 2022-2030	15
Marc legal	15
Línies estratègiques.....	17
Objectius	17
Línies d'acció i accions operatives.....	18
Mesura de caràcter transversal: Pla d'accessibilitat universal	18
Conclusions	19
Previsió de calendari	Error! No s'ha definit el marcador.
Agraïments	20

Barcelona i l'accessibilitat

Des de l'Ajuntament de Barcelona
impulsem un nou document sobre accessibilitat a la ciutat:
l'Estratègia Barcelona per l'accessibilitat universal 2022-2030.

Des de fa dècades, treballem perquè Barcelona
sigui una ciutat accessible
i així tota la ciutadania tingui els mateixos drets.

Creiem que l'accessibilitat és un benefici per a tothom.
Per això l'incorporem a totes les polítiques públiques
de l'Ajuntament.

Encara està vigent la "Mesura de Govern per l'elaboració
del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026".
Però creiem que cal fer una valoració
i renovar les mesures sobre l'accessibilitat universal.

Antecedents

Al llarg dels anys s'han elaborat plans i normatives,
amb l'ajut de les entitats de persones amb discapacitat.
Per exemple:

- 1979: Ordenança municipal sobre supressió de barreres arquitectòniques a la via pública
- Pla d'accessibilitat de Barcelona 1997-2006

Les primeres normatives se centraven en una part de l'accessibilitat,
les barreres arquitectòniques.

I ara volem treballar per una accessibilitat més àmplia:
l'accessibilitat universal.

Aquest canvi i evolució de l'accessibilitat ha estat gràcies a:

1. Les reivindicacions i la col·laboració,
de les entitats de persones amb discapacitat.
2. La voluntat dels diferents governs municipals
per seguir tenint en compte l'accessibilitat.
3. El treball dels professionals per buscar solucions.

Alguns dels èxits sobre accessibilitat han estat¹:

- L'any 1989, l'Ajuntament preveu en els seus pressupostos una partida específica per a la supressió de barreres arquitectòniques.
- L'Ajuntament rep el Premi INSERSO 1991, atorgat pel Ministeri d'Afers Socials. Es reconeix el treball per millorar l'accessibilitat.
- El 1992 es crea el *Grup Municipal de Treball per a la Millora de l'Accessibilitat (GTMA)*, format per representants de diversos àmbits municipals.
- L'any 1996 s'aprova el "Pla d'accessibilitat de Barcelona 1997-2006". Se centra en l'accessibilitat en la via pública, els edificis municipals i els transports.
- El 2001 es va redactar el Pla d'accessibilitat de parcs i jardins. Es va adquirir el compromís de posar-lo en marxa i completar-lo durant els 8 anys següents.
- El Fòrum de les Cultures Barcelona 2004: va impulsar l'aplicació de mesures d'accessibilitat, sobretot l'accessibilitat de la comunicació en les exposicions, diàlegs i obres de teatre.
- El 2008 el Consell Plenari es compromet a desenvolupar la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.
- El 2010 s'aprova el Pla director d'accessibilitat universal de TMB, per garantir el dret de tota la ciutadania a accedir sense discriminació al transport públic.
- El 2017 s'aprova la "Mesura de govern per l'elaboració del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026".

¹ Recomanem la lectura de "Barcelona, una ciutat per a tothom. 30 anys treballant amb les persones amb discapacitat". Ajuntament de Barcelona, 2009.

Moltes de les iniciatives sobre accessibilitat s'han fet abans que ho digués una llei o norma. Per exemple, les instal·lacions i la vila olímpica dels Jocs Olímpics de 1992 a Barcelona van ser les primeres en la història en ser accessibles. Així, es van poder utilitzar pels Jocs Olímpics i pels Paralímpics.

Barcelona ha estat una ciutat on s'han provat diferents solucions d'accessibilitat, i s'ha convertit en un model de ciutat accessible.

Així ho demostren alguns del premis que ha guanyat:

- El bronze a l'Access City Award 2022, un premi per a les ciutats més accessibles d'Europa
- Primer premi als Zero Project 2022 a Transports Metropolitans de Barcelona, per a l'accessibilitat dels nous trens de metro.

Conceptes sobre l'accessibilitat

Moltes vegades pensem en l'accessibilitat com una solució per eliminar barreres arquitectòniques. Però el concepte d'accessibilitat és molt més ampli.

L'accessibilitat és un dret

L'any 2006, l'Organització de Nacions Unides (ONU) aprovava la *Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat*. L'accessibilitat forma part dels principis generals d'aquesta Convenció (Article 3)

Per tant, és un dels drets fonamentals; és un dret transversal per garantir d'altres drets, com el dret a la igualtat d'oportunitats i la no discriminació.

Accessibilitat, disseny universal i ajustos raonables

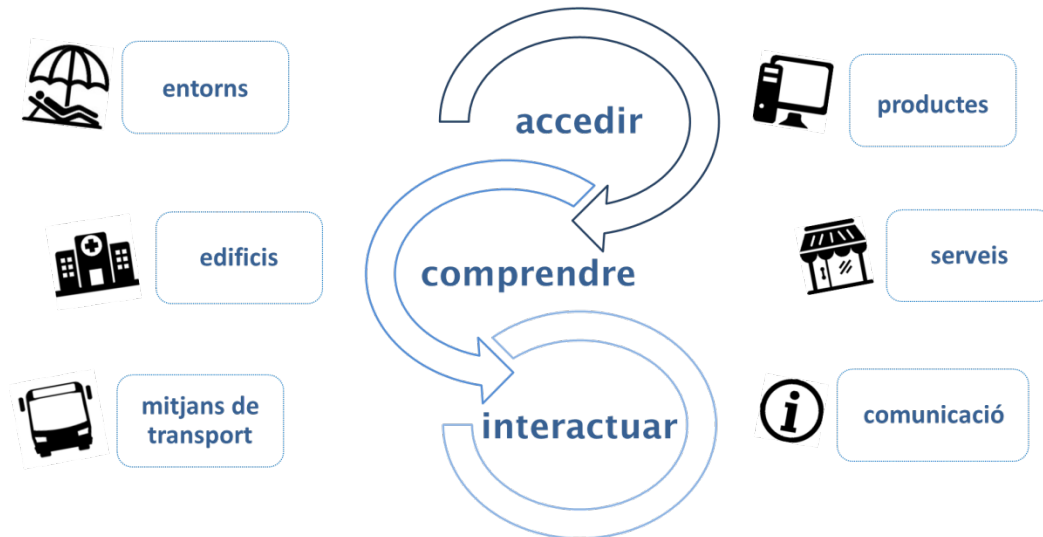
La *Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat de Catalunya*, defineix l'**accessibilitat** com:

El conjunt de condicions de comprensibilitat i usabilitat que han de complir l'entorn, els espais, els edificis, els serveis, els mitjans de transport, els processos, els productes, els instruments, els aparells, les eines, els dispositius, els mecanismes i els elements anàlegs "perquè totes les persones" els puguin emprar i en puguin gaudir amb seguretat i comoditat i de la manera més autònoma i natural possible.

Aquesta definició ens diu que l'accessibilitat no és important només per a les persones amb discapacitat, sinó que totes les persones se'n poden beneficiar.

Per saber si un entorn, un edifici, un servei... són accessibles cal tenir en compte 3 aspectes: com hi podem accedir, comprendre i interactuar.

L'accessibilitat s'ha d'entendre com la capacitat dels entorns, serveis i productes perquè totes les persones el puguin utilitzar.

Relacionat amb el concepte d'accessibilitat

trobem el **disseny per a totes les persones o disseny universal**.

El disseny universal pensa en la població com una sola unitat.

Per tant, els entorns s'han de pensar perquè tothom els puguin gaudir.

La *Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat de Catalunya*, defineix el **disseny universal** com

El disseny d'entorns, espais, edificis, serveis, mitjans de transport, processos, productes, aparells, instruments, eines, dispositius i elements anàlegs que garanteix que, sense que hi calguin adaptacions, totes les persones hi poden accedir, en la mesura possible, sense excloure la utilització de mitjans de suport, si calen, per a grups particulars de persones amb diversitat funcional.

La llei obliga a aplicar l'accessibilitat i el disseny universal, però hi ha situacions on no és possible.

En aquest cas, parlem d'**ajustos raonables**.

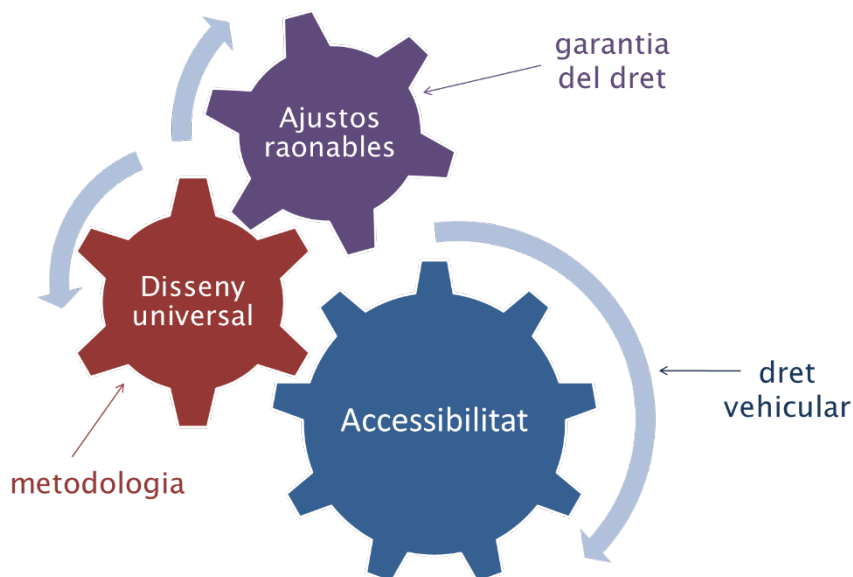
La *Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat de Catalunya*, defineix els **ajustos raonables** com

Les mesures d'adequació físiques, socials i actitudinals que, d'una manera eficaç i pràctica i sense que comportin una càrrega desproporcionada, facilitin l'accessibilitat o la participació d'una persona amb discapacitat en igualtat de condicions que la resta de ciutadans.

L'ajust raonable s'utilitza per garantir el dret a la igualtat en un cas particular: quan no és possible utilitzar l'accessibilitat perquè falten lleis o perquè les que s'han fet no contemplen totes les situacions.

Per tant, els 3 conceptes bàsics per crear una política pública sobre accessibilitat universal, són:

1. L'accessibilitat és un dret vehicular
2. El disseny universal és una metodologia
3. L'ajust raonable és una garantia del dret

La cadena d'accessibilitat

L'accessibilitat universal promou l'autonomia personal i la qualitat de vida de tota la ciutadania.

Per a què això sigui possible, hi ha un altre concepte que cal tenir en compte: la **cadena d'accessibilitat**.

El podem definir com el "conjunt d'elements que permeten a una persona realitzar les activitats previstes en un entorn".

És a dir, la persona usuària del servei o de l'entorn és el centre, el que s'ha de tenir en compte a l'hora de dissenyar. Ja no parlarem, per exemple, de l'accessibilitat de les parades d'autobús o dels vehicles, sinó dels serveis de transport; i no farem referència única a la piscina o l'activitat física, sinó als serveis esportius.

El nostre objectiu és assegurar que cap de les baules que formen aquesta cadena es trenqui.

Cal tenir present que una discriminació, encara que sigui petita, pot trencar una d'aquestes parts de la cadena.

L'accessibilitat universal com a paradigma

Podem pensar en un model per l'accessibilitat universal com si fos un prisma amb 4 cares:

1. **L'urbe** és l'espai públic i privat on la ciutadania desenvolupa la seva activitat.
2. **La civitas**, l'administració on es presten els serveis públics.
3. **El logos**, com a generació de coneixement.
4. **L'àgora**, com a espai de trobada i diàleg entre els diferents actors.

L'Estratègia Barcelona per l'accessibilitat universal s'ha de crear a partir d'aquests 4 elements: analitzar l'espai públic i privat, els serveis d'ús públic i aplicar-hi els coneixements i la participació.

Es proposa que cada àmbit del Pla desenvolupi la seva tasca seguint els mateixos objectius i línies estratègiques i aplicant la mateixa metodologia.

Urbe	Civitas	Logos	Àgora
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Espai públic ✓ Espai privat 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cartera de serveis de l'Ajuntament ✓ Entitats i organismes prestadors de serveis d'ús públic ✓ Transport públic 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Càtedres universitàries ✓ Housing BCN ✓ COAC i professionals especialistes en accessibilitat ✓ Oficina de dades ✓ Innovació ✓ Diagnosi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Consell Rector de l'IMPD ✓ Federacions i entitats ✓ Xarxa XAVI ✓ Ponència o taula d'accessibilitat ✓ Ciutadania

Antecedents

Mesura de govern per l'elaboració del Pla d'accessibilitat universal de Barcelona 2018-2026

El 16 de maig de 2017 es va aprovar la “Mesura de govern per l'elaboració del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026”². Es va elaborar des de l'Ajuntament i l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Aquesta mesura reconeixia que cal avançar en l'accessibilitat universal: incorporar noves mesures per eliminar les barreres físiques, comunicatives i actitudinals.

Primer es va analitzar com la ciutat es relaciona amb la ciutadania: com són els serveis que li ofereix.

Calia analitzar la cadena d'accessibilitat dels diferents serveis fer un diagnòstic, trobar solucions i crear una estratègia.

Les línies estratègiques principals d'aquesta mesura són:

- Línia 1. Diagnòstic del nivell d'accessibilitat dels diferents serveis de la ciutat.
Es van recollir dades amb la participació directa de les persones amb discapacitat.
- Línia 2. Solucions per millorar l'accessibilitat dels diferents serveis, amb la participació i les aportacions de les persones amb discapacitat.
- Línia 3. Planificació per implantar les solucions.

² Consulta disponible a:

https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/102743/1/MG_Pla_Accessibilitat_Universal.pdf.pdf

A desembre del 2021, s'havien complert el 76% de les accions proposades a la Mesura.

En resum, les accions que s'han complert són:

- El diagnosi (Línia 1)
- L'elaboració d'algunes solucions (Línia 2)
- L'inici de la planificació per implementar les solucions (Línia 3).

I les accions que cal complir són avançar en el debat participatiu de les solucions i analitzar-les, per després poder-les implementar.

A l'informe de balanç³ d'aquesta Mesura de Govern s'explica com s'han assolit o no els diferents objectius. Així, podem donar aquesta Mesura per finalitzada.

Ara, tenim nous reptes:

- ✓ Disposar d'una metodologia de treball conjunt per analitzar "el que és nou" i "d'el que és vell".
Un mètode permanent en el temps
i que creï cultura d'accessibilitat tenint en compte:
 - Els elements de seguretat o actuació immediata.
El compliment del marc normatiu obligatori.
 - La temporització a curt, mitjà i llarg termini dels projectes de totes les àrees municipals.
 - La creació d'un mètode per gestionar la innovació o elements de disseny.
- ✓ Crear un espai de treball transversal de tot l'Ajuntament.

³ Consulta disponible a:

<https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2021/12/22130129/Informe-Mesura-Govern-PAU.pdf>

- ✓ Disposar d'una normativa de referència actualitzada i estable per construir el model Barcelona per l'accessibilitat universal. Cal aprovar el codi d'Accessibilitat de Catalunya.
- ✓ Incidir en l'accessibilitat comunicativa i cognitiva.

Fase de diagnosi del Pla d'accessibilitat universal de Barcelona

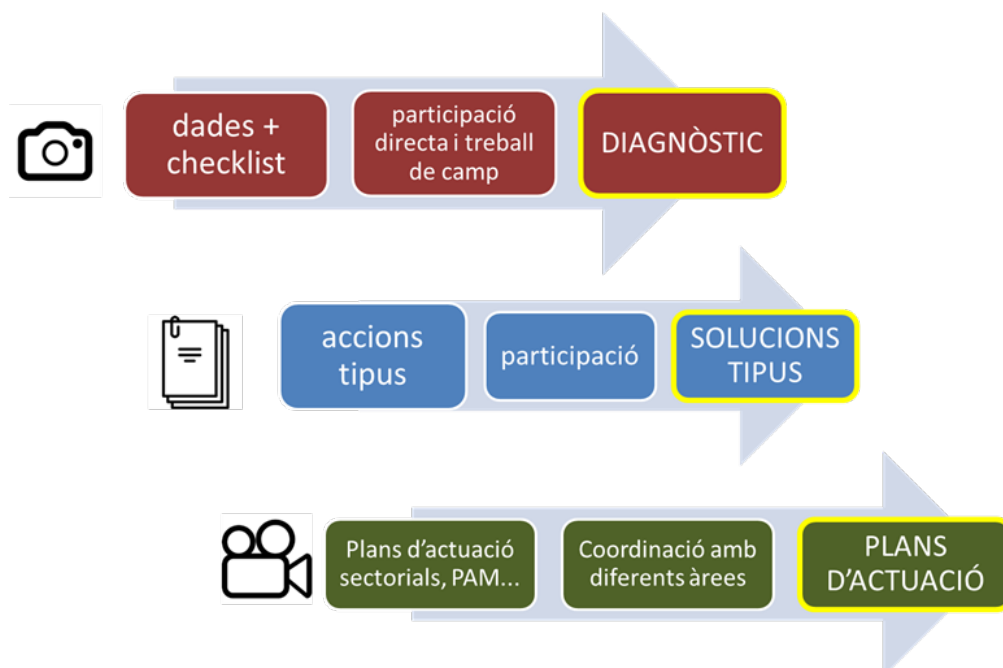
La llei d'accessibilitat catalana es va aprovar fa sis anys, però encara no se n'ha desplegat el reglament.

No obstant això, la nostra ciutat ha iniciat el Pla d'accessibilitat de Barcelona.

Aquest Pla s'ha creat seguint el model que estableix la Llei d'accessibilitat. Així, inclou les accions, els terminis i els recursos per assolir els objectius.

Consta de 3 fases: :

1. El **diagnòstic** de l'estat d'accessibilitat.
2. La proposta de **solucions**.
3. La **planificació** i implantació de les solucions.

1. **El diagnòstic:** s'ha analitzat la cadena d'accessibilitat dels entorns i serveis d'ús públic (transport, via pública, equipaments...)
S'han recollit i analitzat moltes dades i informació i s'ha redactat un diagnòstic.

Per recollir les dades es van contractar 61 persones que estaven cercant feina, i 41 d'elles eren persones amb discapacitat. També es van contractar 12 equips d'arquitectes i de consultors experts en accessibilitat per processar les dades.

El diagnòstic determina que s'ha de:

- Millorar l'accessibilitat física als espais de proximitat, als barris, especialment als de muntanya.
- Fer un pas endavant en l'accessibilitat comunicativa, cognitiva, de productes, de continguts i de serveis.

Més informació:

Pla d'accessibilitat universal de Barcelona 2018-2026.

Diagnòstic (2020):

<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/handle/11703/123579>

El Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI) ha reconegut el diagnòstic del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona com a millor acció local.

Estratègia Barcelona per a l'Accessibilitat Universal 2022-2030

Marc legal

L'Estratègia i el Pla d'accessibilitat universal de Barcelona es basa en diferents normatives europees, estatals, autonòmiques i locals:

a) Normativa jurídica

- ✓ Instrument de ratificació de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre de 2006.
- ✓ Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.
- ✓ Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat.

b) Normativa tècnica

- ✓ Directiva (UE) 2019/882 del Parlament Europeu i del Consell, del 17 d'abril de 2019, sobre els requisits d'accessibilitat de productes i serveis.
- ✓ Reial decret 505/2007, de 20 d'abril, pel qual s'aproven les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació de les persones amb discapacitat per a l'accés i utilització dels espais públics urbanitzats i edificacions.
- ✓ Reial decret 1494/2007, de 12 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament sobre les condicions bàsiques per a l'accés de les persones amb discapacitat a les tecnologies, els productes i els serveis relacionats amb la societat de la informació i els mitjans de comunicació social.
- ✓ Reial decret 1544/2007, de 23 de novembre, pel qual es regulen les condicions bàsiques d'accessibilitat i no-discriminació per a l'accés i la utilització de les formes de transport per a persones amb discapacitat.
- ✓ Ordre TMA/851/2021, de 23 de juliol, per la qual es desenvolupa el document tècnic de condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'accés i la utilització dels espais públics urbanitzats.

- ✓ Decret 135/1995, de 24 de març, de desplegament de la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques, i d'aprovació del Codi d'accessibilitat.

c) Normes UNE

Són moltes les normes UNE (Una Norma Española) que estableixen estàndards de qualitat sobre l'accessibilitat.

Per consultar-les, entra al web www.aenor.com i escriu la paraula "accesibilidad" en el cercador.

Molta legislació general incorpora també articles sobre els drets de les persones amb discapacitat i l'accessibilitat universal.

Per exemple:

- ✓ Codi del dret de la discapacitat. Legislació estatal.
https://www.boe.es/biblioteca_juridica/codigos/codigo.php?id=125_Codigo_del_Derecho_de_la_Discapacidad_Legislacion_Estatal&modo=2
- ✓ Codi sobre els drets de les persones amb discapacitat.
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/normativa/dret-a-catalunya/Codis-legislacio/codi-Drets_persones_discapacitat/#bloc10

Línies estratègiques

Les línies estratègiques de l'Estratègia
i el Pla d'accessibilitat universal de Barcelona són:

- ✓ Construir la ciutat accessible des de la **responsabilitat compartida** entre tots els agents.
- ✓ Considerar el **paper exemplar** de l'administració local com a motor de canvi.
- ✓ Fomentar un **entorn accessible i segur** on totes les persones se sentin valorades, incloses i amb sentiment de pertinença.
- ✓ **Respectar** els drets, la dignitat i la vida independent del conjunt de la ciutadania.
- ✓ **Crear oportunitats** perquè les persones siguin agents actius en la presa de decisions i participin en tots els àmbits de la vida quotidiana.
- ✓ **Escoltar i donar resposta** a les necessitats de les persones amb discapacitat en el disseny dels programes, serveis i espais d'ús públic de la ciutat.

Objectius

A partir de les línies estratègiques, els objectius són:

- ✓ **Millorar l'accessibilitat universal** en els entorns, serveis i productes. Cal reforçar l'accessibilitat comunicativa i cognitiva.
- ✓ **Definir mecanismes estables i transversals.**
Les persones amb discapacitat han de participar.
- ✓ **Sensibilitzar i formar en accessibilitat** la població i les persones professionals.
- ✓ **Innovar i gestionar el coneixement:** cal adaptar-se als avenços tecnològics i als canvis de la societat.
- ✓ **Promoure i informar l'oferta accessible.**

Línies d'acció i accions operatives

A partir de línies estratègiques i els objectius,
l'Administració ha de desenvolupar les línies d'acció:

- ✓ Organitzar l'estructura municipal: cal situar l'Estratègia i el Pla d'Accessibilitat al nivell més alt. La diversitat ha de ser un eix central en totes les àrees municipals.
- ✓ Treballar en xarxa entre les direccions i l'equip tècnic
- ✓ Promoure la publicació de guies d'accessibilitat i atorgar recursos als projectes d'accessibilitat.
- ✓ Crear una ponència o taula d'accessibilitat interna de l'Ajuntament per coordinar accions, recursos i normatives.
- ✓ Formar en accessibilitat al personal municipal.
- ✓ Crear un pla de comunicació i un portal web sobre accessibilitat universal.
- ✓ Col·laborar en projectes estatals i internacionals.

Mesura de caràcter transversal: Pla d'accessibilitat universal

El Pla d'accessibilitat serà l'eina per realitzar les accions de l'estratègia. Començarem amb el Pla quan s'aprovi el desplegament normatiu de la llei d'accessibilitat catalana.

El Pla d'accessibilitat reforça la idea de l'accessibilitat universal com a estratègia d'acció. Caldrà coordinar:

- a) Les metodologies de treball de l'Ajuntament.
L'accessibilitat ha d'estar present en totes les actuacions municipals.
- b) Els altres plans i programes municipals.

- c) La participació “Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent”.
Aquesta xarxa està formada per entitats, institucions i persones,
per promoure accions sobre accessibilitat.
Ha participat en la creació de la Mesura de govern
i la fase de diagnosi del Pla.

Conclusions

Tenim grans reptes al davant.

Per exemple, dissenyar una estratègia de ciutat,
un document de referència per a tot l'Ajuntament.

L'Estratègia és bàsicament una metodologia.

Però una metodologia amb un objectiu molt concret:
l'accessibilitat universal i la ciutat inclusiva.

Per això, cal que la construïm entre tots.

Aquí proposem les línies principals
i manifestem el nostre compromís en posar-nos-hi a treballar.

Sabem que aquest document no és concret;
esbossa un plantejament estratègic
per concretar accions i projectes més endavant.

Sí que proposa una línia de treball clara:
elaborar un document compartit
que s'acabi aprovant com una Mesura de Govern
per a l'accessibilitat de Barcelona
i que posi les bases per als futurs treballs conjunts
per elaborar el Pla d'Accessibilitat Universal de la ciutat.

Agraïments

Aquesta feina no hauria estat possible sense la implicació de les diferents àrees, organismes i districtes de l'Ajuntament de Barcelona.

També cal destacar la col·laboració dels operadors de transport de Barcelona: ADIF, RENFE, TMB, ATM i FGC.

I un especial agraïment als companys i companyes tècnics de l'IMPD, a les entitats i a les persones amb discapacitat que treballen per fer de Barcelona una ciutat més accessible i inclusiva per a tothom.